

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАХУВАННЯ

для студентів

спеціальності
освітнього рівня
освітньої програми

072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
першого (бакалаврського)
072.00.01 "Фінанси і кредит"

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307985
Програма № 3332/24
Науковий відділ моніторингу якості освіти
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціал)
«___» _____ 2024

Київ – 2024

Розробники:

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів Сосновська Ольга
Олександрівна

Викладачі:

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів Сосновська Ольга
Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Васечко Людмила Іванівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів
Протокол від 12.01.2024 р. № 1.

Завідувач кафедри (підпис) (Рамський А.Ю.)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми
072.00.01 “Фінанси і кредит”)
(назва освітньої програми)

12.01.2024 р.
Керівник освітньої програми (підпис) (Нечипоренко А.В.)

Робочу програму перевірено

12.01.2024 р.
Заступник директора/декана (підпис) (Казак О.О.)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредитів / 120 годин	
Курс	2	
Семестр	4	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	42	
Форма семестрового контролю	іспит	

Мета дисципліни – оволодіння теоретико-методичними та практичними навичками у сфері страхових взаємовідносин щодо забезпечення страхового захисту інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій для формування фахового світогляду економічних процесів та прийняття якісних управлінських рішень.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення сутності ризику як економічної категорії та необхідності управління ним шляхом використання системи страхового захисту;
- формування здатності самостійного мислення, ідентифікації та аналізу різних видів ризиків та прийняття управлінських рішень щодо їх оптимізації;
- засвоєння сутності, ролі та особливостей страхування в управлінні ризиками в умовах актуальної економічної динаміки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- категоріальний апарат ризикології та страхової галузі;
- економічну сутність та види ризиків;
- особливості ризик-менеджменту та етапи його реалізації;
- економічну природу та доцільність страхування;
- структуру страхового ринку та особливості його функціонування як елемента фінансової системи держави;
- методику розрахунку тарифних ставок у страхуванні;
- фінансово-економічні аспекти страхової діяльності як специфічного виду підприємницької діяльності;
- необхідність перестрахування як інструменту фінансової надійності страховика.

вміти:

- визначати суб'єктів та об'єктів страхових відносин;
- ідентифікувати та оцінювати страхові ризики;
- аналізувати стан страхового ринку та чинники, що впливають на його розвиток;
- використовувати методику розрахунку тарифних ставок для визначення страхової премії;
- розраховувати страхове відшкодування відповідно до системи страхування;

- визначити доходи та витрати стр
- аховика від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- застосовувати методикау забезпечення платоспроможності страховика відповідно до діючого законодавства.

За результатами вивчення навчальної дисципліни студент набуває наступних компетентностей:

– **інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності;

– **загальні компетентності:**

ЗК 11 Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК 12 Здатність працювати автономно.

ЗК 14 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства та основи розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– **фахові компетентності:**

ФК 2 Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК 6 Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Структура навчальної дисципліни Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Практичні	Семінари	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль I. Загально-теоретичні основи страхування							
Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування	10	4	2				4
Тема 2. Класифікація страхування	9	2	2				5
Тема 3. Управління страховими ризиками	8	2	2				4
Модульний контроль	2	2					
Разом	29	8	6				13

Змістовий модуль II. Основи функціонування страхового ринку							
Тема 4. Загальна характеристика страхового ринку	8	2	2				4
Тема 5. Організація та управління страховою діяльністю	9	2	2				5
Тема 6. Методичні основи розрахунку тарифних ставок	13	4	4				5
Модульний контроль	2	2					
Разом	32	8	8	2			14
Змістовий модуль III. Фінансово-економічні засади страхової діяльності							
Тема 7. Доходи, витрати і прибуток страховика	9	2	2				5
Тема 8. Фінансова надійність страхової компанії	9	2	2				5
Тема 9. Перестраховання і співстраховання	9	2	2				5
Модульний контроль	2	2					
Разом	29	6	6				15
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	22	20				42

Примітка: слід зазначати також теми, винесені на самостійне вивчення.

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Загально-теоретичні основи страхування

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування.

Природа і еволюція страхування. Сутність страхування, значення страхового захисту. Зміст страхування як економічної категорії. Принципи страхування. Функції страхування: ризикова, створення і використання страхових резервів, формування страхових резервів, заощадження коштів, превентивна, інвестиційна. Роль страхування в ринковому середовищі. Системи страхування: страхування за дійсною вартістю майна, страхування за системою пропорційної відповідальності, страхування за системою першого ризику, страхування за системою “дробової частки”, страхування за відновлювальною вартістю. Поняття франшизи (умовна та безумовна).

Тема 2. Класифікація страхування.

Класифікація страхування за об'єктами, суб'єктами, сферами страхування. Найістотніші класифікаційні ознаки. Історичні ознаки. Економічні: сфера діяльності, спеціалізація, об'єкти страхування, статус страхувальника, статус страховика. Юридичні: за вимогами міжнародних угод і внутрішнього законодавства, за формою проведення. Галузі, підгалузі та види старування. Форми страхування: добровільне, обов'язкове. Розвиток форм і видів страхування в умовах ринкової економіки.

Тема 3. Управління страховими ризиками.

Страховий інтерес і страховий ризик. Роль ризику в страхуванні. Ризикові обставини. Страхові і нестрахові ризики. Ознаки страхового ризику. Вірогідність ризику. Загальна оцінка: частота настання події у певному місці та часі; величина збитків, тобто величина від'ємного відхилення фактичного результату від очікуваного. Типи ймовірностей: математична (ап'юрірна), статистична (апостеріорна), експертна (естиматична). Страховий випадок. Етапи управління страховими ризиками. Методи управління страховими ризиками.

Змістовний модуль 2. Основи функціонування страхового ринку

Тема 4. Загальна характеристика страхового ринку.

Необхідність та соціально-економічна природа страхового ринку. Структура страхового ринку: інституціональна, територіальна, галузева та організаційна. Класифікація суб'єктів і об'єктів страхового ринку та його сегментація. Внутрішня система та зовнішнє середовище страхового ринку. Система внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на функціонування страхового ринку.

Тема 5. Організація та управління страховою діяльністю.

Поняття страхової діяльності. Особливості страхової діяльності як специфічного виду підприємництва. Організаційно-правові форми створення страховиків. Організація страхової справи, порядок створення, ліквідації та реорганізації страховиків, особливості побудови їх організаційної структури. Ліцензування страхової діяльності. Необхідність, мета та методи державного регулювання страхової діяльності.

Тема 6. Методичні основи розрахунку тарифних ставок.

Показники страхової статистики. Сутність та завдання актуарних розрахунків. Актуарна калькуляція. Сутність тарифної політики страховика. Поняття страхового тарифу. Верхня та нижня межа страхового тарифу. Методика розрахунку тарифних ставок з ризикових та інших видів страхування. Тарифні ставки: нетто-тариф та брутто-тариф. Розрахунок страхової премії.

Змістовний модуль 3. Фінансово-економічні засади страхової діяльності

Тема 7. Доходи, витрати і прибуток страховика.

Доходи від страхової діяльності: зароблені страхові платежі за договорами страхування та перестрахування, комісійні винагороди за перестрахування, частки від страхових сум та страхових відшкодувань, сплачені перестраховиками. Доходи від інвестиційної діяльності та розміщення тимчасово вільних коштів, доходи від інших операцій. Структура витрат страховика, які утворюють собівартість страхових послуг: витрати на виплату страхових сум та страхових відшкодувань, відрахування в централізовані страхові резервні фонди, відрахування в технічні резерви, витрати на проведення страхування, інші витрати. Оподаткування страховика. Прибуток страховика. Страхові операції та їх фінансова результативність.

Тема 8. Фінансова надійність страхової компанії.

Менеджмент фінансових результатів страхової діяльності. Орієнтація на фінансову стабільність страхових операцій. Планування в страховій компанії. Оцінка фінансових результатів діяльності страховика. Оцінка платоспроможності страховика. Фактичний та нормативний запас платоспроможності. Коефіцієнт платоспроможності страховика.

Тема 9. Перестрахування і співстрахування.

Сутність та необхідність перестрахування. Функції та форми перестрахування. Процес передачі ризику у перестрахуванні: поняття цеденту, цесіонарію, ретроцеденту, ретроцесіонарію. Види договорів перестрахування. Поняття та ознаки співстрахування. Відповідальність між страховиками при укладенні договору співстрахування. Принципи організації страховиків. Страхові та перестрахові пули.

Контроль навчальних досягнень
Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1	Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	3	3
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	3	3	4	4	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	3	30	4	40	3	30
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом				77		88		76
Максимальна кількість балів:			241					
Розрахунок коефіцієнта:			241 / 60 = 4,017					
Екзамен			40					
Загалом			100					

Практичні заняття проводяться в Центрі страхового бізнесу.

За змістовним модулем 1 «Загально-теоретичні основи страхування» (тема 3) передбачено проведення навчально-практичної конференції «Необхідність та роль страхування в умовах ринкової економіки» – 2 год.

За змістовним модулем 2 «Основи функціонування страхового ринку» (теми 5,6) передбачено проведення ділової гри «Створення страхової компанії» – 6 год.

За змістовним модулем 3 «Фінансова надійність страхової компанії» (тема 8) передбачено проведення наукової дискусії «Базові чинники, що впливають на фінансову надійність страхової компанії в умовах циклічного розвитку економіки» – 2 год.

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I			
Загально-теоретичні основи страхування			
1	Сутність, принципи і роль страхування	4	5
2	Класифікація страхування	5	5
3	Управління страховими ризиками	4	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II			
Основи функціонування страхового ринку			
4	Загальна характеристика страхового ринку	4	5
5	Організація та управління страховою діяльністю	5	5
6	Методичні основи розрахунку тарифних ставок	5	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III			
Фінансово-економічні засади страхової діяльності			
7	Доходи, витрати і прибуток страховика	5	5

8	Фінансова надійність страхової компанії	5	5
9	Перестраховання та співстраховання	5	5
Разом		42	45

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії (в умовах дистанційного навчання на платформі Moodle).

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1, 2, 3 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 4, 5, 6 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 7, 8, 9 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. На підсумковий семестровий контроль виносяться питання, тести, задачі, що передбачають перевірку розуміння студентами навчального матеріалу дисципліни в цілому та рівня сформованості відповідних компетентностей після опанування курсу. Підсумковий семестровий контроль оцінюється від 0 до 40 балів, до яких додаються результати поточного модульного контролю від 0 до 60 балів, що переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Охарактеризуйте необхідність та сутність страхування.
2. Назвіть та охарактеризуйте функції та принципи страхування.
3. Назвіть та охарактеризуйте суб'єктів та об'єктів страхування.
4. Дайте характеристику системам страхування.
5. Визначте основні поняття та терміни, які застосовуються у страхуванні.
6. Дайте характеристику страховій класифікації.
7. Дайте визначення сутності, ролі та місця ризиків у страхуванні.
8. Наведіть класифікацію ризиків.
9. У чому полягає організація менеджменту ризиків у страхуванні?
10. Дайте загальну характеристику страхового ринку.
11. Наведіть функції та принципи функціонування страхового ринку.
12. Дайте характеристику учасникам страхового ринку.
13. Охарактеризуйте фактори, що впливають на функціонування страхового ринку.
14. Дайте характеристику внутрішньому та зовнішньому оточенню страхового ринку.
15. Охарактеризуйте страхову компанію як фінансового посередника та форми її організації.
16. Що являє собою договір страхування та які основні особливості його укладання?
17. Наведіть особливості порядку створення, реорганізації та ліквідації страховика.
18. Яким чином здійснюється державний контроль та регулювання страхового ринку?
19. У чому полягає організація та управління страховою діяльністю?
20. У чому полягає сутність та призначення актуарних розрахунків?
21. Яка структура тарифної ставки страховика?
22. Наведіть методику розрахунку тарифної ставки.
23. Дайте характеристику показникам страхової статистики.
24. Охарактеризуйте бізнес-процес співстрахування.
25. У чому полягають особливості бізнес-процесу перестрахування?
26. Охарактеризуйте галузь страхування відповідальності.
27. Охарактеризуйте галузь майнового страхування.
28. Охарактеризуйте галузь особистого страхування.
29. У чому полягають особливості страхування життя як підгалузі особистого страхування?
30. Дайте характеристику доходам, видаткам та прибутку страховика.
31. Яким чином можна оцінити платоспроможність страховика?
32. У чому полягає ефективність діяльності страхової компанії та яка система показників її оцінки?
33. Охарактеризуйте сутність та призначення страхових резервів страховика.

34. Які особливості менеджменту фінансових результатів страхової діяльності?
35. Яким чином здійснюється оцінка фінансових результатів діяльності страховика?
36. Охарактеризуйте сутність та обґрунтуйте необхідність перестрахування.
37. Дайте характеристику договорам, які укладаються при перестрахуванні.
38. У чому полягає зміст співстрахування? Відмінності співстрахування та перестрахування.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
A	90-100
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	1-34

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год.: лекції – 22 год., практичні заняття – 20 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Загально-теоретичні основи страхування			Основи функціонування страхового ринку			Фінансово-економічні засади страхової діяльності		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Теми лекцій	Сутність, принципи і роль страхування	Класифікація страхування	Управління страховими ризиками	Загальна характеристика страхового ринку	Організація та управління страховою діяльністю	Методичні основи розрахунку тарифних ставок	Доходи, витрати і прибуток	Фінансова надійність страхової компанії	Перестраховання та співстраховання
Теми семінарських (практичних) занять	Сутність, принципи і роль страхування	Класифікація страхування	Управління страховими ризиками	Загальна характеристика страхового ринку	Організація та управління страховою діяльністю	Методичні основи розрахунку тарифних ставок	Доходи, витрати і прибуток	Фінансова надійність страхової компанії	Перестраховання та співстраховання
Самостійна робота	15 балів			15 балів			15 балів		
Поточний контроль	МК – 25 балів			МК – 25 балів			МК – 25 балів		
Загалом	241, коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу 4,017								
ПК	Екзамен – 40 балів								

Рекомендована література

1. Базилевич В. Д. Страхування: підручник. К. : Знання, 2008. 1019 с.
2. Безугла В. О., Постіл І. І., Шаповал Л. П. Страхування : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 582 с.
3. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2007. 328 с.
4. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування: навчальний посібник. Львів : Магнолія, 2018. 323 с.
5. Говорушко Т.А. Страхові послуги: підручник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 376 с.
6. Горбач Л. М., Каун О. Б. Страхування : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 529 с.
7. Житар М. О., Кужелев М.О. Фінансова стійкість страхових компаній в умовах динамічного зовнішнього середовища. *Збірник наукових праць учених та аспірантів «Економічний вісник університету»*. Переяслав-Хмельницький. 2016. № 29/1. С. 287-294.
8. Житар М.О. Методичні аспекти управління ризиками страхових компаній. *Аналітично-інформаційний журнал «Схід»*. 2016. 1(141). С. 13-17.
9. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення 11.01.2021).
10. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15> (дата звернення 11.01.2021).
11. Закон України «Про страхування» зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96> (дата звернення 11.01.2021).
12. Залетов О. М. Страхування: навчальний посібник. К. : Міжнародна агенція «БІЗОН», 2003. 320 с.
13. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків: монографія. Тернопіль : Економічна думка, Карт-бланш, 2002. 570 с.
14. Кнейснер О. В. Страхування: навчальний посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2008. 188 с.
15. Майбутнє регулювання страхового ринку України. Національний банк України. [Електронний ресурс]. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_2020.pdf?v=4 (дата звернення 11.01.2021).
16. Осадець С. С., Артюх Т. М., Гаманкова О. О. Страхові послуги: підручник. К. : КНЕУ, 2007. 464 с.
17. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.forinsurer.com> (дата звернення 11.01.2021).
18. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення 11.01.2021).
19. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення 11.01.2021).
20. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення 11.01.2021).
21. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. URL: <http://www.dfp.gov.ua> (дата звернення 11.01.2021).

22. Плиса В. Й. Страхування : підручник. Київ : Каравела, 2010. 472 с.
23. Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1483-11> (дата звернення 11.01.2021).
24. Проблеми розвитку страхування в Україні : Науковий студентський збірник. За заг. ред. проф. Плиси В. Й. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 136 с.
25. Розпорядження Нацкомфінпослуг №850 Про затвердження положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18#Text> (дата звернення 11.01.2021).
26. Селіверстова Л. С., Ткаченко Н. В. Тенденції розвитку страхового ринку України. Інвестиції: практика та досвід. 2020. №3. С. 10-14.
27. Сорока П. М., Сорока Б. П. Економічні та фінансові ризики: навчальний посібник для дистанційного навчання. Київ : Університет "Україна", 2009. 265 с.
28. Сосновська О. О. Страхове підприємництво як домінанта економічної безпеки. *Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та управління в Україні та світі* : зб. тез доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 листопада 2017 року). С.194–196.
29. Сосновська О.О. Вплив ризиків на систему економічної безпеки підприємства в умовах циклічного розвитку економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. № 4. С. 83-89.
30. Сосновська О.О. Генезис поняття ризику як економічної категорії. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. 2017. № 124. С. 5-18.
31. Сосновська О.О., Баліцька Г.О. Розвиток медичного страхування в умовах COVID-19. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2020. Вип.1-2. С. 325-337.
32. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012-2021 роки [Електронний ресурс]. URL: http://ufu.org.ua/ua/about/activities/strategic_initiatives/5257 (дата звернення 11.01.2021).
33. Страхування : навчальний посібник для студентів галузі знань 07 "Управління та адміністрування" спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / О. О. Сосновська ; Київський університет імені Бориса Грінченка, Факультет інформаційних технологій та управління, Кафедра фінансів. - Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. - 327 с. - ISBN 978-617-658-102-4.
34. Страхування: підручник під керів. і наук. ред. С.С. Осадця. 3-те вид. К. : КНЕУ, 2006. 599 с.
35. Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Миколаїв, 1819 квітня 2023 р. Миколаїв : МНАУ, 2023. 47 с.
36. Хропонюк Д.О., Длугопольський О.В. Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України // *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1, С. 118-126.
37. Шумелда Я. П. Страхування: навчальний посібник. К. : Міжнародна агенція "БІЗОН", 2007. 384 с.
38. Яворська Н. В. Страхові послуги: навч. посібник. К. : Знання, 2008. 354 с.
39. Sosnovska O.O., Zhytar M. O. Integral Valuation of the System Efficiency of

Economic Security of the Enterprise: Collective Monograph Association Agreement: Driving integrational Changes, Accent Graphics Communications. Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 109-121.

40. ЕНК Страхування для навчання в Е-середовищі Університету <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=17107>